

BerGGer

BerGGer Consultancy B.V.
Koperslager 1
2631 RK NOOTDORP

Tel: +31(0)15 - 25 11 340
Mob: +31(0)6 - 53 15 11 39

gerard@accountserviceholland.nl
BTW-nummer: NL009110045B01
K.v.K.: 24185956

**Algemene Kerkenraad en het
College van Kerkrentmeesters
van de Protestantse Gemeente
te Pijnacker en Delfgauw
Park Berkenoord 2
2641 CX PIJNACKER**

Ref.: 51.000/18288

Nootdorp, 14 juni 2018

Betreft: jaarrekening 2017 van het College van Kerkrentmeesters van de
Protestantse Gemeente te Pijnacker en Delfgauw

Geacht College,

Ingevolge de ons verstrekte opdracht hebben wij de jaarrekening 2017 zoals opgesteld door het College van Kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente te Pijnacker en Delfgauw onderzocht.

Dit hebben wij gedaan mede aan de hand van het door de administrateur ter beschikking gestelde jaarwerkdossier.

De aan ons ter beschikking gestelde jaarrekening bevat een balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 4.900.101.

De staat van baten en lasten 2017 sluit met een positief resultaat van € 386.

De ter vergelijk opgenomen begroting 2017 bevatte een geprognosticeerd jaarresultaat van nihil.

Het in de balans opgenomen eigen vermogen per 31 december 2017

bedraagt € 4.480.078 ofwel een solvabiliteitsratio van circa 0,91 (2016: 0,91).

Hierbij dient te worden aangetekend dat een deel van de materiële vaste activa is gewaardeerd op € 1 per actief. Dit geldt in het bijzonder voor de kerkgebouwen en pastorieën.

Ook bevindt zich in de post effecten een "stille reserve". Deze wordt in de toelichting op de balans op pagina 12 nader beschreven.

Wij hebben een exemplaar van bedoelde jaarrekening ter beschikking gekregen die als datum "versie 23 februari 2018" vermeldt.

Dit exemplaar en het jaarwerkdossier zijn beiden onderwerp van onze onderzoeken geweest en hebben geleid tot de verder in deze brief weergegeven bevindingen.

BerGGer

Algemeen

Voor alle duidelijkheid vermelden wij dat wij geen werkzaamheden hebben uitgevoerd die bij controle- of beoordelingsopdrachten van jaarrekeningen gebruikelijker wijze van toepassing zijn. Wij hebben in onze werkzaamheden dan ook niet het verband gezocht met de geldende regels in de accountancy welke verband houden met verslaglegging op grond van "COS 4410" of overige regelgeving omtrent de verslaglegging van ondernemingen en instellingen in Nederland. Daarom wordt door ons niet de zekerheid over de jaarrekening verstrekt zoals deze bij een volledige accountantscontrole wel kan worden verwacht.

Uw college draagt de verantwoordelijkheid voor zowel de juistheid als de volledigheid van de aan ons ter beschikking gestelde informatie en draagt de verantwoordelijkheid ten opzichte van de gebruikers van de samengestelde informatie.

Deze verantwoordelijkheid strekt zich ook uit tot het inrichten van een toereikende administratie en maatregelen van interne beheersing evenals tot de keuze en het toepassen van de waarderingsgrondslagen.

Bij een volledige accountantscontrole welke kan resulteren in een goedkeurende accountantsverklaring ligt de nadruk van de werkzaamheden op de werking van de interne controle en beheersing van de diverse "bedrijfsprocessen".

In een dergelijke situatie zal ook veelal in de loop van het betreffende verslagjaar een nader detailonderzoek noodzakelijk zijn van de diverse processen aan de hand van de alsdan intern aanwezige beschrijving van de administratieve organisatie. Dit onderzoek wordt wel aangeduid als een interim-controle.

De opdracht zoals aan ons verstrekt, is niet een opdracht die bedoelde werkzaamheden bevatten en zou kunnen leiden tot eerder genoemde verklaring.

Daarom hebben wij ons in onze werkzaamheden gericht op het controleren van de dossierstukken en het leggen van de noodzakelijke verbanden binnen de financiële administratie en in de jaarrekening als zodanig.

Onze mededelingen dient u dan ook te zien in het licht van wat in de accountancy wordt aangeduid als "samenstellingsverklaring".

Hoewel de jaarrekening niet hoeft te voldoen aan de regels die in haar algemeenheid zijn gegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving verdient het wel aanbeveling aansluiting te zoeken bij bedoelde regels daar deze de leesbaarheid en het algemene begrip van de jaarrekening als zodanig vergroot.

Wij zijn bij onze werkzaamheden hier dan zoveel als mogelijk vanuit gegaan.

De onderhavige jaarrekening is de vijfde jaarrekening van de door fusie per 31 december 2012 ontstane Protestantse gemeente Pijnacker en Delfgauw. De hiertoe strekkende notariële akte is verleden op 31 december 2012 door notaris J.D. Wienen te Pijnacker.

BerGGer

De fusiepartners zijn geweest:

- *Voormalige Hervormde Gemeente te Pijnacker*
- *Ontmoetingskerk van Pijnacker*

Verslaglegging

Naar onze mening geeft de jaarrekening 2017 wederom een helder en duidelijk beeld van de financiële feiten en omstandigheden zoals deze hebben plaatsgevonden gedurende het verslagjaar 2017.

Het inzicht dat een jaarrekening in haar algemeenheid dient te verschaffen aan de lezer is naar onze mening zeker bereikt.

Algemene indruk van het jaarwerkdossier

Wij hebben geconstateerd dat het in gezamenlijkheid door de administrateur en de penningmeester opgestelde jaarwerkdossier er verzorgd en netjes uitziet en dat dit dossier de benodigde informatie bevat teneinde ons in staat te stellen de werkzaamheden efficiënt te kunnen verrichten en het vereiste inzicht te verstrekken.

In voorkomende gevallen zal dit dossier ook voor u kunnen leiden tot verklaring indien u van verdere detailinformatie op de hoogte wilt worden gebracht.

De aansluitingen en verbandcontroles welke noodzakelijk zijn om tot een helder inzicht te komen blijken in voldoende mate aanwezig te zijn.

Onze aanpak van beoordeling van het dossier is mede gebaseerd op de huidige inzichten in de accountancy ten aanzien van het risicogericht samenstellen van jaarrekeningen.

Dat wil zeggen dat wij ons naast het opdoen van een algemene indruk van het dossier, voornamelijk hebben gericht op de risicoposten in de jaarrekening daar waar het gaat om verbandcontroles en de aanwezigheid van detailinformatie en externe bewijsstukken.

Wij hebben kunnen constateren dat deze zaken op een inhoudelijk juiste manier zijn uitgevoerd en voldoende gespecificeerd zijn vastgelegd.

Waar mogelijk en nodig tevens voorzien van afschriften van relevante externe documenten. Deze documenten zijn van belang bij de controle en het vaststellen van de juistheid en volledigheid van diverse posten in de jaarrekening.

Ook de vereiste rapportspecificaties zijn aanwezig en door ons op juistheid en waar nodig en mogelijk op volledigheid beoordeeld.

Naar onze mening voldoet het dossier zowel wat betreft de leesbaarheid alsook wat betreft de toegepaste interne controles en vastleggingen aan de daaraan objectief te stellen eisen.

BerGGer

Jaarrekening algemeen

Er kan worden geconstateerd dat deze jaarrekening daadwerkelijk het gewenste inzicht geeft dat van een jaarrekening in zijn algemeenheid verlangd kan worden. Dit betreft een duidelijk inzicht in de bezittingen en schulden van de organisatie evenals een helder beeld van de baten en lasten die het jaarresultaat van de organisatie tot gevolg hebben.

De inhoudsopgave in de jaarrekening, en dan in het bijzonder de pagina aanduiding is nog niet overeenstemming met de daadwerkelijke jaarrekening. Deze dient nog te worden aangepast.

Balans

De waarderingsgrondslagen stellen, dat naast een waardering van de kerkgebouwen en de pastorieën tegen € 1 de overige panden zijn gewaardeerd tegen de WOZ-waarden 2016.

In de toelichting op de balans bij dit punt wordt vermeld dat "recentere waarden nog niet voorhanden zijn".

Aan het advies om het tijdstip van constatering van deze omstandigheid toe te voegen is in deze jaarrekening gehoor gegeven. Er is daadwerkelijk vermeld dat het desbetreffende tijdstip het tijdstip van opmaken van de onderhavige jaarrekening is.

Wij adviseren u de tekst in de waarderingsgrondslagen zodanig aan te passen, dat ook daar de waardepeildatum 1 januari 2016 wordt vermeld. Nu staat nog aangegeven dat "WOZ waarden 2016" zijn aangehouden. Om verwarring te voorkomen kan dit beter gewijzigd worden in "...zijn de WOZ-waarden met waardepeildatum 1 januari 2016 aangehouden".

Het verdient aanbeveling in de balans daadwerkelijk de post "Inventaris" op te nemen. De waardering ervan is volgens de toelichting op de balans nihil, maar vermelding vergroot wel het inzicht in de balans.

De voetnoot op bijlage 5 vermeld een stelselwijziging in 2014. Gezien het tijdsverloop kan deze specifieke vermelding thans achterwege blijven.

In de waarderingsgrondslagen is opgenomen dat de effecten zijn gewaardeerd tegen de kostprijs. Hoewel dit in het onderhavige geval niet aan de orde is adviseren wij deze grondslag uit te breiden naar "de effecten zijn opgenomen tegen de kostprijs of lagere marktwaarde".

Dit voorkomt een vereiste extra toelichting in geval de beurswaardering op enig moment lager zou uitkomen dan de oorspronkelijke kostprijs.

Bij de post "Debiteuren" kan worden toegevoegd, dat een afwaardering wegens dubieuze invorderbaarheid niet noodzakelijk wordt geacht. De algemene waarderingsgrondslagen vermelden al dat deze waardering is gekozen, het vergroot het inzicht als het in de toelichting dan ook expliciet wordt genoemd.

BerGGer

De mutatie van het eigen vermogen is naast het jaarresultaat zoals dat blijkt uit de staat van baten en lasten (€ 386) ook veroorzaakt door mutaties in de fondsen (per saldo € 51.761) en een herwaardering van het onroerend goed binnen de materiële vaste activa (-/- € 9.000).

In de som van de fondsen is een dotatie verwerkt welke ten laste van de staat van baten en lasten is gekomen ad € 126.821. In de staat van baten en lasten is terug te vinden dat een dotatie is gedaan ter grootte van € 86.500 wegens "reservering groot onderhoud" en een toevoeging aan fondsen ad € 36.321. De som van deze beide posten is € 122.821. Als we dit bedrag vergelijken met de dotatie aan de fondsen ad € 126.821 constateren we een verschil ad € 4.000. Bij het analyseren van de verschillende fondsen op detailniveau hebben wij verschillen geconstateerd bij het "onderhoudsfonds Ontmoetingskerk", het 'fonds onderhoud begraafplaats' en het fonds "kerkorgels".

In bijlage 6.1 is nog een fonds opgenomen met de omschrijving "voorziening communicatieplan", de regel is verder zonder bedragen. Het komt ons voor dat deze regel weggelaten kan worden.

De specifieke vermelding van de samenvoeging van fondsen per 2013 kan ondertussen ook achterwege blijven.

Teneinde het inzicht in de jaarrekening te vergroten kunt u in overweging nemen de som van de langlopende verplichtingen te splitsen in bedragen die als volgt vervallen:

- *Binnen een jaar na balansdatum (kunnen eventueel ook als kortlopende schuld worden opgenomen)*
- *Tussen een periode van een en vijf jaren na balansdatum*
- *Meer dan vijf jaar na balansdatum.*

Onderaan de balans is een vermelding opgenomen van "niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen". Volgens de Wet op de jaarrekening is het slechts noodzakelijk de post "niet in de balans opgenomen verplichtingen" te vermelden. De vermelding bevat echter uitsluiten "rechten" in verband met de verhuur van onroerende zaken.

Mogelijk kan nog expliciet worden vermeld dat geen sprake is van "verplichtingen". Dit uiteraard voor zover dat daadwerkelijk van toepassing is.

In het op pagina 31 opgenomen overzicht begraafplaats staat als titel boven de tabel vermeld "naam". Wij gaan er vanuit dat dit weggelaten kan worden, gezien de recapitulatie en totaalbedragen die daarna is opgenomen.

BerGGer

Staat van baten en lasten

De toelichting op de staat van baten en lasten is, op de manier zoals deze thans is opgesteld, een opstelling welke naar onze mening een goed inzicht geeft in zowel de baten en lasten verdeeld over de diverse kosten- en opbrengst categorieën, als ook in de opzet dat ze verdeeld zijn over de diverse verschillende onroerende zaken.

De titel van bijlage 2 dient te zijn "toelichting op de staat van baten en lasten". Nu is deze toelichting gesplitst in vijf verschillende bijlagen (bijlage 2.1 tot en met bijlage 2.5). Tevens is de titel van de bijlagen nog gesplitst in "baten" en "lasten". In de jaarrekening is echter maar een staat van "baten en lasten" opgenomen.

In de rentebaten is een post opgenomen welke omschreven wordt als "resultaat beleggingen". Dit zou bij de lezer de indruk kunnen wekken, dat hier een koersresultaat in begrepen is.

De gekozen waarderingsgrondslag van de effecten sluit dit echter uit, tenzij sprake zou zijn van actief handelen binnen de effectenportefeuille.

De opbrengst betreft echter voornamelijk de rente- en dividend ontvangsten met betrekking tot de effectenportefeuille. Het verdient aanbeveling de titel van de post uit de toelichting (pagina 17) te wijzigen in bijvoorbeeld "opbrengst beleggingen."

Kasstroomoverzicht

In de titel van het kasstroom overzicht wordt vermeld dat de "ontwikkeling per balansdatum" wordt weergegeven. Het gaat hier echter om de mutatie in de liquide middelen gedurende het verslagjaar die in het hiernavolgende overzicht wordt weergegeven.

Toelichting penningmeester

In bijlage 4.1 is de toelichting van de penningmeester opgenomen.

Tekstueel zouden wij adviseren de titel aan te passen naar "nadere toelichting bij een aantal posten uit de staat van baten en lasten".

Bij de rentebaten wordt ingegaan op het beleggingsbeleid van uw organisatie. Hierbij wordt vermeld dat het grootste deel van het rendement via een vermogensstijging tot stand kwam. Deze vermogensstijging is echter door de gekozen waarderingsgrondslagen voor de effecten niet daadwerkelijk tot uitdrukking gekomen in de staat van baten en lasten. Uit de door de penningmeester gegeven toelichting komt dat niet als zodanig naar voren. Wij adviseren de vierde regel in deze toelichting als volgt aan te vullen "..... waarvan het grootste deel via een vermogensstijging tot stand kwam. De koersstijging effecten wordt in de jaarrekening eerst verwerkt als deze daadwerkelijk wordt gerealiseerd".

Bij de bijzondere baten wordt vermeld dat een reservering voor een pensioenfonds is vrijgevallen. Dit suggereert dat er meerdere pensioenfondsen zouden zijn (geweest). Er kan ook voor worden gekozen deze vrijval te verwerken in de personeelskosten in plaats van onder de diverse baten. Dit voorkomt een specifieke toelichting op deze post.

BerGGer

Resumé

Zoals u uit het bovenstaande kunt lezen betreffen onze opmerkingen veelal geen inhoudelijke onjuistheden, doch aanbevelingen die de leesbaarheid en het inzicht vergroten.

De cijfers voldoen naar onze overtuiging aan de daaraan te stellen eisen op het gebied van dergelijke financiële verslagleggingen en het onderliggende dossier bevat in voldoende mate de vereiste vastleggingen en bewijsstukken.

Wij zijn van mening dat de jaarrekening 2017 van het College van Kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente te Pijnacker en Delfgauw, welke onderwerp van onze beoordeling is geweest, in voldoende mate en op een juiste manier die informatie verschaft aan de lezer ervan, die deze redelijkerwijze mag verwachten.

Tot nadere toelichting gaarne bereid.

Hoogachtend,

BERGGER CONSULTANCY B.V.

G. van den Berg AA